Nå er denne gruva historie

Svalbards største kullgruve er stengt for godt. Nå er forskning og turisme viktigere for øygruppa enn kull.

Gruvearbeidere i kjeledresser, med hjelm på hodet. De har sot i ansiktet. Det er en skitten jobb å hente ut kull fra gruver.

Før var det mange slike gruvebuser på Svalbard. Nå er det bare noen få igjen. De jobber i Gruve 7 nær Longyearbyen. Kullet fra denne gruva sørger for varme og strøm til folk på øya.

I forrige uke stengte kullgruva Svea Nord. Det har produsert kull i Svea siden 1916.

– Vi tenker på alle arbeiderne som har gjort en innsats i dette spesielle samfunnet. Og spesielt de som har mistet livet opp gjennom årene, sa Jan Morten Ertsaas i forrige uke. Han er administrerende direktør i Store Norske Spitsbergen Kulkompani (SNSK).

Svea Nord-gruva har vært i drift siden 1999. Det siste kullet kom ut av gruva 8. april 2016. Så mange som 400 personer har jobbet i Svea samtidig. I 2018 bestemte politikerne på Stortinget at det var slutt. Gruvedriften i Svea og Lunckefjell skulle avsluttes. Opprydningen koster minst 2,5 milliarder kroner, skriver nyhetsbyrået NTB.

Kulldriften var med på å sikre Norge den viktige avtalen Svalbardtraktaten. Traktaten ble undertegnet 9. februar 1920. Den gir Norge suverenitet på Svalbard.

(Ei, en) gruve – kopalnia

(Et) kull – węgiel

(En) forskning – badanie

(En) gruvearbeider – górnik

(En) kjeledress – kombinezon

(En) hjelm – hełm, kask

(En) sot – sadza

Skitten – brudny

(En) gruvebus – górnik

Noen få – niewielu, kilku

Å sørge for – dbać o, troszczyć się o (å sørge – sørget – har sørget)

Å gjøre en innsats – podejmować wysiłek (å gjøre – gjorde – har gjort)

Å være i drift – działać, funkcjonować (å være – var – har vært)

Stortinget – Norweski parlament

(Ei, en) opprydning – sprzątanie, oczyszczanie

Å sikre – zapewnić, zagwarantować (å sikre – sikret – har sikret)

(En) avtale – umowa, porozumienie

Svalbardtraktaten – Traktat Spitsbergeński

Å bli undertegnet – zostać podpisanym (å bli – ble – har blitt)

Andre land har fri rett til å komme til Svalbard. De kan drive jakt, fiske og næringsvirksomhet. Men det må skje etter norske lover og regler.

Russland driver bosetningen Barentsburg på Svalbard. Landet reagerer på strenge regler for bruk av helikopter, fiske og bruk av områder som er vernet.

Den russiske utenriksministeren Sergei Lavrov har skrevet et brev til Norge. Han mener Norge bryter avtalen. Han varsler også at landet vil gjøre mer på Svalbard enn før.

– Norge diskuterer ikke med andre land om hvordan vi utøver myndighet på Svalbard, sa Ine Eriksen Søreide nylig. Hun er utenriksminister.

Til vanlig samarbeider Norge og russerne godt på øygruppa. Sysselmannen på Svalbard har det øverste ansvaret for Norge på øygruppa.

– Svalbard er svært viktig for Norge, sier forsker Andreas Østhagen til kanalen NRK. Han jobber for Fridtjof Nansens Institutt. Havområdene rundt øyene kan ha mye å si for fiske.

– Svalbard ligger også midt mellom Russland og Nord-Amerika. Det er strategisk viktig dersom det skulle bli en konflikt, sier han.

Forskning og turisme sikrer aktivitet og inntekt på Svalbard nå.

Å ha rett til – mieć prawo do (å ha – hadde – har hatt)

(En) jakt – polowanie

(En) næringsvirksomhet – biznes

Norske lover og regler – norweskie prawa i zasady

(En) bosetning – osiedle

Å verne – chronić (å verne – vernet – har vernet)

(En) utenriksminister – Minister spraw zagranicznych

Å bryte avtalen – (z)łamać warunki umowy/porozumienia (å bryte – brøt – har brutt)

Å varsle – ostrzegać, uprzedzać (å varsle – varslet – har varslet)

Å utøve myndighet – sprawować władzę (å utøve – utøvde – har utøvd)

Nylig – ostatnio, niedawno

(En) sysselmann – gubernator

De øverste ansvaret – najwyższa odpowiedzialność

Dersom – jeśli

I 2018 var det over fem ganger så mange som jobbet med turisme enn med gruvedrift. Det viser tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Tre ganger så mange jobbet med forskning. Det var før Svea Nord ble stengt.

Svalbards natur lokker fortsatt til seg folk. Denne vinteren har isbjørn vandret rundt i gatene i Longyearbyen. Statsminister Erna Solberg besøkte byen i slutten av februar.

– Det er blitt villere klima på Svalbard enn det har vært tidligere. Isen trekker seg tilbake en del steder. Fjorden er isfri. Det er annerledes enn det har vært, sier Solberg.

På Svalbard har Norge et lager for 4,5 millioner frø. De er fra hele verden. Vi tar vare på dem, i tilfelle noe skulle skje. Permafrosten holder lageret kjølig. Bakken tiner aldri helt.

Forsker Geir Hønneland jobber ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI). Han sier at det ikke er noe tvil om at Svalbard er norsk. Men andre land kan få sterkere tilknytning til øya. Det kan skje om Norge ikke har noe aktivitet der.

– Norge er nødt til å være til stede. Akkurat som vi var da traktaten ble signert for 100 år siden. Vi har fortsatt med den aktiviteten gjennom kull, forskning og turisme i 100 år. Og så må vi fortsette med det i 100 år til, sier han til avisa Aftenposten.

Å lokke – kusić, wabić (å lokke – lokket – har lokket)
(En) isbjørn – niedźwiedź polarny
Å vandre – wędrować (å vandre – vandret – har vandret)
Å trekke seg tilbake – cofać się, wycofać się (å trekke – trakk – har trukket)
(Et) lager – magazyn
(Et) frø – ziarno, nasienie
Å ta vare på noe – zajmować się czymś, opiekować się czymś (å ta – tok – har tatt)
(En) permafrost – wieczna zmarzlina
(En) bakke – tutaj: ziemia
Å tine – topnieć, odmrażać (å tine – tinet – har tinet)
(En) tvil – wątpliwość
(En) tilknytning – przywiązanie, powiązanie
Å være nødt til – musieć, być zmuszonym do (å være – var – har vært)

Jeżeli spodobała Ci się Norweska Prasówka,

wypróbuj indywidualny kurs języka norweskiego!

Artikkelen «Nå er denne gruva historie» av Gøril Huse ble hentet fra klartale.no: https://www.klartale.no/tema/na-er-denne-gruva-historie-1.1681059 (tilgangsdato: 24.03.2020)